

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää sivistyksen nostamista digitaalisen kompassin keskeiseksi lähtökohdaksi perusteltuna. Sivistys tulee kuitenkin ymmärtää itseisarvoisena perustana demokraattiselle, osallistavalle ja hyvinvoivalle yhteiskunnalle. Jatkossa on varmistettava, että sivistyksen rooli säilyy laaja-alaisena ja tukee kansalaisten kriittistä ajattelua ja osallisuutta digitalisoidussa yhteiskunnassa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL katsoo, että avaintulokset tunnistavat keskeiset osa-alueet, kuten digitaidot, tietopohjan merkityksen sekä turvallisen digitaalisen ympäristön. Kokonaisuutta olisi kuitenkin tarpeen täydentää korostamalla vahvemmin kriittistä ajattelua, medialukutaitoa ja tekoälylukutaitoa osana digitaalista sivistystä. Lisäksi avaintuloksissa tulisi selkeämmin huomioida koulutusjärjestelmän rooli näiden valmiuksien systemaattisessa kehittämisessä sekä varmistaa, että digitaalisen osallisuuden edellytykset toteutuvat yhdenvertaisesti eri väestöryhmien välillä.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Tavoite tunnistaa keskeiset edellytykset teknologisen murroksen hyödyntämiselle, kuten osaamisen kehittämisen, innovaatioiden edistämisen ja julkisen hallinnon uudistumiskyvyn. Jatkossa on kuitenkin tärkeää varmistaa, että teknologioiden omaksumista tarkastellaan laajasti myös niiden yhteiskunnallisten vaikutusten näkökulmasta. Pelkkä tuottavuuden korostaminen ei riitä, vaan rinnalla tulee huomioida vaikutukset hyvinvointiin, osallisuuteen ja osaamisen yhdenvertaiseen kehittämiseen.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL katsoo, että avaintulokset kattavat keskeiset osa-alueet koulutuksen, innovaatioiden ja julkisen hallinnon osaamisen vahvistamisessa, mutta erityisesti korkeakouluopiskelijoiden asema tulevaisuuden osaajina tulisi tunnistaa nykyistä selkeämmin. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämisessä on huomioitava opiskelijoiden hyvinvointi ja yhteisöllisyys oppimisen edellytyksinä. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että kaikilla opiskelijoilla on yhdenvertainen ja maksuton pääsy opintojen edellyttämiin keskeisiin digi- ja tekoälytyökaluihin. Tämä on keskeistä sekä osaamisen kehittämisen että koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna ja strategisesti tärkeänä. Digiosaamisen ja teknologia-alan kehityksen edelläkävijäyys rakentuu vahvan tutkimus- ja koulutusjärjestelmän, osaavan työvoiman sekä toimivan innovaatioympäristön varaan. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää pitkäjänteisiä panostuksia korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja osaamisen jatkuvaan kehittämiseen sekä koulutuksen ja työelämän tiivistä vuorovaikutusta.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL katsoo, että avaintulokset muodostavat kattavan ja johdonmukaisen kokonaisuuden, joka huomioi tutkimuksen, osaamisen kehittämisen sekä kansainvälisen osaajakilpailun keskeiset tekijät. Avaintulokset tukevat kokonaisuutena tavoitetta vahvistaa Suomen asemaa digiosaamisen ja teknologisen kehityksen edelläkävijänä.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna, mutta korostaa, että datainfrastruktuurin kehittämisessä tulee huomioida vahvemmin korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tarpeet. Korkeakoulut ja opiskelijat ovat keskeisessä roolissa datatalouden osaamis pohjan rakentamisessa sekä uusien ratkaisujen kehittämisessä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL katsoo, että avaintulokset kattavat keskeiset kokonaisuudet. Jatkossa tulisi kuitenkin varmistaa, että korkeakoulut, tutkimusyhteisö ja opiskelijat tunnistetaan nykyistä selkeämmin datan hyödyntäjinä ja kehittäjinä. Lisäksi on tärkeää turvata opiskelijoille ja korkeakouluille riittävä ja yhdenvertainen pääsy keskeisiin data-aineistoihin ja niitä hyödyntäviin teknologioihin. Tämä on edellytys osaamisen kehittymiselle, tutkimuksen laadulle sekä Suomen pitkän aikavälin kilpailukyvyille.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Kattavat, turvalliset ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet ovat keskeinen edellytys digitalisoituvan yhteiskunnan toimivuudelle sekä koulutuksen, tutkimuksen ja opiskelun sujuvuudelle.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Kokonaisuutta tulisi täydentää näkökulmalla, joka huomioi käyttäjien yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää yhteyksiä arjessa. Eryityisesti opiskelijoiden näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet ovat tosiasiallisesti saavutettavissa kohtuullisin kustannuksin. Tämä on keskeistä opiskelun, etäopetuksen ja digitaalisten palveluiden yhdenvertaisen käytön kannalta.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Tavoitteen toimeenpanossa on kuitenkin tärkeää varmistaa, että infrastruktuurit tukevat laajasti korkeakoulujen ja tutkimusyhteisön tarpeita sekä että niiden kehittämisessä huomioidaan myös ympäristövaikutukset ja kestävyys.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Tavoitteen toimeenpanossa on kuitenkin tärkeää tunnistaa korkeakoulujen ja opiskelijoiden keskeinen rooli osaamisen, innovaatioiden ja uusien liiketoimintamallien kehittämisessä. Yritysten uudistumiskyky kytkeytyy suoraan koulutus- ja tutkimusjärjestelmän toimivuuteen.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Kokonaisuutta tulisi täydentää vahvistamalla koulutuksen ja tutkimuksen roolia osana innovaatioekosysteemejä. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että opiskelijoilla ja korkeakouluilla on riittävät mahdollisuudet osallistua yritysyritysohjon, innovaatiotoimintaan ja startup-ekosysteemeihin. Tämä tukee osaamisen kehittymistä sekä uusien yritysten ja ratkaisujen syntymistä.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL katsoo, että avaintulokset tunnistavat keskeiset tekijät, kuten yritysten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön vahvistamisen. SYL kuitenkin huomauttaa, että korkeakouluopiskelijoilla on oltava riittävät valmiudet ja mahdollisuudet osallistua tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Tämä edellyttää tiiviitä työelämäyhteyksiä, saavutettavia oppimisympäristöjä sekä yhdenvertaista pääsyä keskeisiin teknologioihin.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Tavoitteen toimeenpanossa tulee varmistaa, että palveluiden kehittämisessä huomioidaan systemaattisesti eri käyttäjäryhmien, kuten opiskelijoiden, palvelupolut.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksessa 1 tulisi tunnistaa opiskelijaksi siirtyminen ja opintojen aikainen asiointi selkeämmin yhtenä keskeisenä elämäntapahtumana. Tällä hetkellä tiedonvaihto korkeakoulujen, Kelan, YTHS:n ja TE-palveluiden välillä on puutteellista, mikä aiheuttaa opiskelijoille tarpeetonta hallinnollista kuormitusta. Digikompassin toimeenpanossa on tärkeää kehittää opiskelijoiden palvelukokonaisuuksia siten, että tiedonsiirto eri toimijoiden välillä on sujuvaa ja automatisoitua, eikä edellytä aktiivista tiedon välittämistä yksilöltä.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna. Julkisen hallinnon kyky hallita kriittistä dataa, teknologiaa ja infrastruktuureja turvallisesti ja luotettavasti on keskeinen yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden kannalta. Tavoitteen toimeenpanossa tulee kuitenkin korostaa myös digitaalista suvereniteettia. Julkisessa hallinnossa on tärkeää vahvistaa kriittisten teknologioiden ja datan hallintaa tavalla, joka vähentää riippuvuuksia ulkopuolisista toimijoista sekä huomioi kotimaiset ja eurooppalaiset ratkaisut turvallisuuden, resilienssin ja strategisen omavaraisuuden näkökulmasta.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää tavoitetta perusteltuna.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SYL pitää poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistamista keskeisenä edellytyksenä digitalisaation onnistumiselle. Jatkossa tulisi kuitenkin varmistaa, että yhteistyörakenteissa huomioidaan

systemaattisesti myös koulutus- ja tutkimussektori sekä opiskelijat keskeisinä toimijoina ja käyttäjäryhminä.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Kokonaisuus on pääosin kattava. SYL korostaa kuitenkin, että digitalisaation sosiaaliset vaikutukset, kuten hyvinvointi, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus, tulisi huomioida nykyistä vahvemmin läpileikkaavina teemoina. Erityisesti opiskelijoiden asema digitaalisten palveluiden käyttäjinä ja tulevaisuuden osaajina tulisi näkyä selkeämmin kokonaisuudessa.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Tavoitteiden etenemistä tulee mitata tasapainoisesti, sekä teknisten että inhimillisten vaikutusten näkökulmasta. Pelkkä osaamisen määrällinen tarkastelu ei riitä. Mittareiden tulee kuvata paitsi osaamisen tasoa myös sitä, miten hyvin digitalisaatio tukee arjen sujuvuutta ja oppimisen edellytyksiä. SYL katsoo, että seuraavia mittareita tulisi tarkastella:

- digitaalisten palveluiden käytettävyyttä ja saavutettavuutta eri käyttäjäryhmille
- opiskelijoiden ja kansalaisten kokemaa hallinnollista kuormitusta digipalveluissa
- osaamisen yhdenvertaista jakautumista väestöryhmien välillä
- pääsyä keskeisiin digitaalisiin työkaluihin osana koulutusta

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Digikompassin vaikuttavuutta tulee arvioida ensisijaisesti sen yhteiskunnallisten vaikutusten kautta. Keskeistä on tarkastella, miten digitalisaatio parantaa opiskelijoiden hyvinvointia, vahvistaa yhdenvertaisuutta ja ehkäisee digitaalista eriarvoisuutta ja lisää palveluiden saavutettavuutta ja sujuvuutta eri elämäntilanteissa. Lisäksi tulee seurata, kuinka laajasti opiskelijoilla on tosiasiallinen ja varallisuudesta riippumaton pääsy keskeisiin digi- ja tekoälyratkaisuihin. Vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää tarkastella myös sitä, vähentääkö digitalisaatio hallinnollista taakkaa. Tuottavuushyötyjen rinnalla tulee systemaattisesti arvioida digitalisaation sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

SYL pitää digitaalista kompassia kokonaisuutena oikeansuuntaisena ja keskeiset osa-alueet tunnistavana. Kokonaisuus muodostaa hyvän strategisen perustan digitalisaation edistämiseksi Suomessa.

Onnistunut toimeenpano edellyttää kuitenkin, että digitalisaation kustannuksia ei siirretä yksilöiden, erityisesti opiskelijoiden, kannettaviksi. Digitaalisten välineiden, ohjelmistojen ja oppimisympäristöjen tulee olla saavutettavissa yhdenvertaisesti osana koulutusta. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että digitalisaatiota edistetään ihmislähtöisesti siten, että se tukee oppimista, hyvinvointia ja sujuvaa arkea, eikä lisää kuormitusta tai eriarvoisuutta.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

Digitalisaatiopolitiikan onnistuminen edellyttää pitkäjänteisiä ja riittäviä panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja opiskelijoiden osaamiseen. Korkeakoulut ja opiskelijat ovat keskeisessä roolissa digitaalisen yhteiskunnan rakentamisessa ja osaamispohjan uudistamisessa. Ilman vahvaa osaamispohjaa ja yhdenvertaisia oppimisen edellytyksiä digitaalisen kompassin tavoitteiden saavuttaminen ei ole kestäväällä pohjalla.

Oksanen Anna
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL)